

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ניתן להפיץ לזיכוי הרבים תחת השם 'נר שמואל' בלבד

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יבמות - ק"ט

1. המגרש את האשה והחזירה ומת, וכן המגרש את היתומה והחזירה ומת - מותרת ליבם, ורבי אלעזר אוסר. מה טעמו?
 - א. עיפה - כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור גרושת אחיו. וחזר בו עיפה: שא"כ אף חליצה לא תצטרך, ומצינו שלר"א חולצת.
 - ב. אבי - ר"א הסתפק אם מיתת הבעל מפלת ליבום ומתייבמת, או שנשואין הראשונים מפילים והרי עמדה עליו שעה אחת באיסור, לכן תחלוץ.
 - ג. רבא - פשיטא לר"א שמיתה מפלת וראויה ליבום, אלא שכולם יודעים שגירשה ולא כולם יודעים שהחזירה, ויאמרו שמייבם את גרושת אחיו.
 - ד. רב אשי - ר"א גזר משום מקרה נוסף שהובא במשנתנו: בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה, הרי היא כיתומה בחיי האב. ואם החזירה ומת כשהיא קטנה לכו"ע אסורה ליבם משום גרושת אחיו, כיון שנישואיה ע"י אביה חלו מדאורייתא.

מצינו ברייתא שמבואר בה כדברי רב אשי. ועוד מבואר שם: כשגירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא גדולה, או שהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו, ומת - או חולצת או מתייבמת, כיון שהביאה הראשונה לאחר שגדלה נחשבת קידושין מדאורייתא, לרבי אלעזר: חולצת ולא מתייבמת.
2. לר' אלעזר שאסר לייבם כל גרושה שהחזירה, האם צרתה מותרת להתייבם?

כל גרושה הרי היא גזירה דרבנן משום יתומה בחיי האב, ולא גוזרים גזירה לגזירה.
3. משנה - שני אחין נשואין לשתי אחיות יתומות קטנות, ומת בעלה של אחת מהן - תצא בלא יבום וחליצה משום ערות 'אחות אשה'. וכן שתי חרשות, אם אחת גדולה ואחת קטנה, מת בעלה של קטנה - תצא הקטנה משום אחות אשה. מה הדין אם מת בעלה של גדולה?

הנידון: יש לגדולה זיקה דאורייתא לבעל הקטנה, אך היא אחות אשתו מדרבנן, והקטנה שהייתה נשואה לו מדרבנן נהיתה 'אחות זקוקתו', ולפיכך:
 - א. רבי אליעזר: מלמדין את הקטנה שתמאן בו, וייבם את הגדולה.
 - ב. רבן גמליאל: אם מיאנה מעצמה - מיאנה, ואם לאו - תמתין עד שתגדיל ותחשב נשואה מדאורייתא ותצא אחותה הגדולה משום אחות אשה.
 - ג. רבי יהושע: אין דרך להתירן, ומוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה.
4. בר קפרא: לעולם ידבק אדם בשלשה דברים, ויתרחק משלשה דברים. אלו הן?
 - א. ידבק בחליצה - כאבא שאול האומר: הכונס יבמתו לשם נוי, וכו' כאילו פוגע בערוה, וקרוב בעיני להיות הולד ממזר.
 - ב. ידבק בהבאת שלום - 'בקש שלום ורדפהו', [ועוד למדו 'רדיפה רדיפה' רודף שלום, מגומל חסד שאוכל פירות בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב].
 - ג. ידבק בהפרת נדרים - כרבי נתן האומר: הנודר - כאילו בנה במה בשעת איסור במות, והמקיימו - כאילו הקריב עליה קרבן.
 - ד. ירחק מן המיאונים - שמה תגדל ותתחרט. ומה שאמר ר"א במשנתנו שמלמדין אותה למאן הוא רק משום צורך מצוות יבום.
 - ה. ירחק מלקבל פקדונות - והכוונה מבן עירו שרגיל אצלו, שחוששים שיכנס ויקח פקדונו, ואח"כ יתבע את בעה"ב.
 - ו. מלהיות ערב - בערבי שלציון. 'שלוף דוץ' שהמלוה גובה תחילה מן הערב.
5. רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים, כיון שקשים לישראל כספחת בעור, ולערבי שלציון, ולתוקע עצמו לדבר הלכה. מהו 'תוקע עצמו לדבר הלכה'?
 - א. כר' יוסי: האומר שאינו מקיים מצוות אלא רק לומד - אפילו תורה אין לו. הטעם: ולמדתם... ועשיתם... וכל שאינו בעשיה אינו בלמידה. [באופן אחר כוונת ר' יוסי: האומר שרק לומד תורה - אין לו שכר מצוות, והחיידוש שאע"פ שמלמד אחרים לקיים מצוות, אינו מקבל שכר].
 - ב. דין שפוסק ע"י שמדמה מילתא למילתא אע"פ שיש מקום לחלק, ויש לו רב ואינו שואלו.

ואמר ר' יונתן לעולם יראה דין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין יריכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו, שנאמר: הנה מטתו שלשלמה וכו'.
6. מה נסתפקו בטעמו של רבן גמליאל שפסק שכשתגדיל הקטנה תצא אחותה הגדולה?
 - א. האם טעמו משום שקידושי קטנה תלויים וכשתגדלה חלו מדאורייתא בסתמא, ולכן אפילו אם לא בעל.
 - ב. או משום שסבר: המקדש אחות יבמה - נפטרה יבמה והלכה לה, ולפ"ז רק אם בעל [לשם קידושין]. ופשט רב כצד זה.

דחה רב ששת: 'כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא' הרי שנינו: המקדש קטנה קידושיה תלויין, משמע כשתגדל מקודשת מדא' אפילו לא בעל. תירץ רבין בר"נ: כוונת המשנה שקידושיה תלויין אם כשתגדל לא יבעל, לא תהיה מקודשת מדאורייתא. ובזמן קטנותה תלויה ועומדת ואומרת הוא עדיף ממני שמוציאני בגט בעל כרחי, ואני עדיפה ממנו שאצא במיאון בעל כרחו.